

## Анекс 6 - Споразум о људским правима

Република Босна и Херцеговина, Федерација Босне и Херцеговине и Република Српска ("Странке") договориле су се о сљедећем:

### ПОГЛАВЉЕ ПРВО: ПОШТОВАЊЕ ЉУДСКИХ ПРАВА

#### Члан 1. Основна права и слободе

Странке ће обезбиједити свим лицима, која спадају под њихову јурисдикцију највиши ниво међународно признатих људских права и основних слобода, укључујући права и слободе обезбијеђене Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода те њеним Протоколима, као и другим међународним споразумима наведеним у Додатку овог Анекса.

Ова права укључују:

1. право на живот;
2. право не бити подвргнут тортури и нечовјечном или понижавајућем поступку или казни;
3. право не бити подвргнут ропству или присилном и обавезном раду;
4. право на слободу и личну безбједност;
5. право на праведно и јавно саслушање у грађанским и кривичним поступцима, те друга права у вези са кривичним поступком;
6. право на поштовање личног и породичног живота, неповредивост дома и кореспонденције;
7. слободу мисли, савјести и вјероисповијести;
8. слободу изражавања;
9. слободу мирног окупљања и слободу удруживања;
10. право на склапање брака и стварање породице;
11. право на имовину;
12. право на образовање;
13. право на слободу кретања и становања;
14. обезбијеђено уживање права и слобода садржаних у овом члану, или другим међународним споразумима наведеним у Додатку овог документа, обезбијеђено без дискриминације према полу, раси, боји коже, језику, вјероисповијести, политичком и другом одређењу, националном или друштвеном поријеклу, припадности националној мањини, власништву, рођењу и другом статусу.

### ПОГЛАВЉЕ ДВА: КОМИСИЈА ЗА ЉУДСКА ПРАВА

Део А: Општи

#### Члан 2. Оснивање Комисије

1. Да би допринијеле поштовању својих обавеза из овог споразума, Странке овим оснивају Комисију о људским правима ("комисија"). Комисија се састоји од два дијела: Уреда Омбудсмена и Савјета за људска права.
2. Уред Омбудсмена и Савјет за људска права ће разматрати:
  - a. наводна и очита кршења људских права, која су загарантована Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода те њеним Протоколима, или
  - b. наводну или очиту дискриминацију на основу пола, расе, боје коже, језика, вјероисповијести, политичког или другог увјерења, националног или друштвеног поријекла, припадности националној мањини, власништва, рођења или другог статуса који произлази из права и слобода обезбијеђених међународним споразумима наведеним у Додатку овог Анекса, које кршење, наводно или очигледно, проводе Странке, укључујући било које службено лице или орган страна, кантона, општина, или појединачно дјелујући према одобрењу таквог службеног лица или органа.
3. Странке признају право свим лицима да поднесу Комисији и другим органима за људска права пријаве које се тичу кршења људских права, у складу са поступком наведеним у овом Анексу. Странке не смију да предузму било какве казнене акције против лица која намјеравају поднијети, или су поднијеле, овакве пријаве.

#### Члан 3. Просторије, особље и трошкови

1. Комисија ће имати одговарајуће просторије и професионално оспособљено особље. Постојаће извршни службеник, којег ће заједнички поставити Омбудсмен и предсједник Савјета, а биће одговоран за све неопходне административне договоре у смислу просторија и особља. Извршни службеник мора да поштује наредбе Омбудсмена и предсједника Савјета у стварима које се тичу њиховог административног и професионалног особља.

2. Плате и трошкове Комисије и њеног особља одредиће заједнички Странке, а сносиће их Босна и Херцеговина. Плате и трошкови биће потпуно одговарајући провођењу мандата Комисије.
3. Комисија ће имати сједиште у Сарајеву, укључујући сједиште Канцеларије Омбудсмена те просторија за Савјет. Омбудсмен ће имати бар још једну канцеларију на територију Федерације и Републике Српске као и на осталим локацијама, ако се то чини погодним. Савјет се може састајати и на другим локацијама, гдје она одреди, ако се тако захтијева за поједини случај, те се може састати на било којем мјесту гдје се то чини погодним за преглед власништва, исправа и других ствари.
4. Омбудсмен и сви чланови Савјета нису кривично и грађански одговорни за било које поступке које предузимају унутар дјелокруга своје дужности. Будући да Омбудсмен и чланови Савјета нису држављани Босне и Херцеговине, они и чланови њихових породица уживају исте привилегије и имунитет као и дипломатски представници и њихове породице у складу са Бечком конвенцијом о дипломатским односима.
5. У потпуности поштивајући обавезу да остане непристрасна, Комисија може да прими помоћ, ако се то чини погодним, од било које државне, међународне или невладине организације.

Дио Б: Омбудсмен за људска права

## Члан 4. Омбудсмен за људска права

1. Странке овиме оснивају Канцеларију Омбудсмена за људска права ("Омбудсмен").
2. Омбудсмена именује предједавајући Организације за европску безбједност и сарадњу (ОЕБС) на вријеме од пет година, након консултација са странама с тим да се тај мандат не може продужити. Омбудсмен ће бити одговоран за избор властитог особља. Све до трансфера описаног у члану 14. у даљем тексту, Омбудсмен не може бити држављанин Босне и Херцеговине нити било које сусједне земље. Омбудсмена именованог након трансфера, именује Предсједништво Босне и Херцеговине.
3. Чланови Канцеларије Омбудсмена морају да буду лица високог морала те да буду мјеродавни на подручју међународних људских права.
4. Канцеларија Омбудсмена ће бити независна. У провођењу његовог мандата, ниједно лице или орган било које Странке не може утицати на његову функцију.

## Члан 5. Надлежност Омбудсмена

1. Пријава за кршење људских права коју прими Комисија, ће у правилу бити упућена Канцеларији Омбудсмена, осим у случају када лице које подноси пријаву у пријави спецификује Савјет.
2. Омбудсмен може да проведе истрагу, било на своју иницијативу, или као одговор на навод било које Странке или лица, невладине организације, или групе појединаца који тврде да су жртве насиља било које Странке или ако дјелују у име жртава које су преминуле или нестале, о наводним или прочитим кршењима људских права наведених у тачки (2), члана 2. Странке преузимају обавезу да неће ни на који начин ометати ефикасно провођење овог права.
3. Омбудсмен одређује које пријаве захтијевају истрагу и који су приоритети, дајући приоритет пријавама о нарочито озбиљним или систематским кршењима, те онима које се заснивају на дискриминацији према забрањеним основама.
4. Омбудсмен објављује налазе и закључке промптно након завршетка истраге. Страна за коју се утврди да крши људска права мора, у одређеном периоду, да писмено објасни како ће прихватити закључке.
5. Када се добије пријава која је у надлежности Савјета за људска права, Омбудсмен може да је упути Савјету у било којој фази.
6. Омбудсмен може исто тако да поднесе посебан извјештај, у било које вријеме, било којем надлежном државном органу или службенику. Они који приме такве извјештаје, морају да одговоре у временском року који одреди Омбудсмен, укључујући посебне одговоре на било које закључке које понуди Омбудсмен.
7. Омбудсмен ће објавити извјештај, који ће, у случају да се лице или ентитет не сложи са закључцима и препорукама, бити прослијеђен Високом представнику описаном у Анексу 10 Општег оквирног споразума, уколико је он именован, као и Предсједништву одговарајуће Странке ради предузимања даљње акције. Омбудсмен може, такође, да започне поступак у Савјету за људска права на основу таквог извјештаја. Омбудсмен може такође да интервенише у било којем поступку пред Савјетом.

## Члан 6. Овлашћења

Омбудсмен ће имати приступ и може да прегледа све службене исправе, укључујући и повјерљиве тј. тајне, као и судске и управне списе, те може да захтијева од било којег лица, укључујући и државне службенике, да сарађује давањем релевантних информација, докумената и списа. Омбудсмен може да присуствује саслушањима у управним стварима и састанцима других органа те може да уђе и прегледа било које мјесто гдје бораве лица лишена слободе или гдје она раде.

Омбудсмен и његови сарадници дужни су да чувају повјерљивост свих прикупљених повјерљивих података, осим кад се они траже наредбом Савјета, те морају да поступају са свим документима и досјеима у складу са правилима која се на њих примјењују.

## Члан 7. Савјет за људска права

1. Савјет за људска права ће бити састављен од четрнаест (14) чланова.
2. У року од 90 дана од ступања на снагу овог споразума, Федерација Босне и Херцеговине ће именовати четири члана, а Република Српска ће именовати два члана. Министарски савјет Савјета Европе, у складу са својом Резолуцијом (93) 6, након консултација са странама, одредиће преостале чланове, који не смију да буду држављани Босне и Херцеговине или било које сусједне земље, те ће одредити једног таквог члана за предсједника Савјета.
3. Чланови Савјета морају да посједују квалификације потребне за именовање на високе судске положаје или морају да буду правници признате компетенције. Чланови Савјета ће бити именовани за период од пет година и могу да буду поново бирани.
4. Чланове именоване након преноса овлашћења описаног у члану 14., именоване Предсједништво Босне и Херцеговине.

## Члан 8. Надлежност Савјета

Савјет прима, упућено од Омбудсмена, у име подносиоца пријаве, или директно од било које Странке или лица, невладине организације, или групе појединаца који тврде да су жртве насиља од било које Странке или који дјелују у име жртава које су преминуле или нестале, на рјешавање или одлучивање о пријави која се односи на наводна или очигледна кршења људских права у складу са тачком (2), члана 2.

Савјет ће одлучити које ће пријаве прихватити и који ће им дати приоритет. При томе Савјет мора узети у обзир следеће критеријуме:

- a. постоји ли ефикасни правни лијек, и је ли подносилац показао да је исцрпио све могућности и да је пријава била запримљена код Савјета у року од шест мјесеци од датума доношења коначне одлуке.
- b. Савјет неће разматрати пријаву која је у потпуности једнака предмету који Савјет већ испитује, или је већ поднесен у другом поступку, или је већ предмет међународне истраге или нагодбе.
- c. Савјет ће такође одбацити било коју пријаву за коју сматра да није у складу са овим Споразумом, која је очито неоснована или злоупотребљава право на жалбу.
- d. Савјет може да одбије или заустави даљње разматрање ако се пријава односи на ствари које су истовремено у поступку у било којим другим органима за људска права, која су одговорна да пресуде о пријавама или да одлуче о случајевима, или пред било којом другом комисијом основаном Анексом Општег оквирног споразума.
- e. у правилу, Савјет ће настојати да прихвати и да посебну предност пријавама посебно озбиљних и систематских кршења људских права те онима које се односе на дискриминацију с обзиром на забрањене основе.
- f. пријаве које садрже захтјеве за привременим мјерама биће разматране као приоритетне у сврху одређивања (1) хоће ли оне бити прихваћене, и ако да, (2) је ли оправдан приоритет за временско одређивање поступака за привремене мјере.

(2) Савјет може да одлучи да у било којем часу поступка прекине разматрање, одбије или одбаци пријаву ако

- a. подносилац пријаве намјерава да одустане од тужбе;
- b. је спор већ ријешен; или
- c. због било којег разлога, који установи Савјет, није оправдано наставити испитивање тужбе; под претпоставком да је исход у складу са циљевима поштовања људских права.

## Члан 9. Пријатељска нагодба

На почетку случаја, као и у било којој фази поступка, Савјет може настојати да постине пријатељско разрјешење спора у смислу поштовања људских права и слобода наведених у овом Споразуму.

Ако Савјет успије у оваквом рјешењу, објавиће извјештај те га прослиједити Високом представнику, наведеном у Анексу 10 Општег оквирног споразума, кад је он именован, ОЕБС-у и главном секретару Савјета Европе. Тај извјештај мора да укључи кратку изјаву о чињеницама и постигнутом рјешењу. Извјештај о рјешењу у поједином случају, међутим, може да буде повјерљив у цјелини или дјелимично, кад је то потребно за заштиту људских права или ако су се тако споразумјеле и заинтересоване стране.

## Члан 10. Поступак пред Савјетом

Савјет ће развити поштен и ефикасан поступак за доношење рјешења о пријави. Такви поступци ће обезбиједити подношење одговарајућих писмених исказа те, након одлуке Савјета, усмено изношење аргумената или предочење доказа. Савјет има овлашћења да одреди привремене мјере, именује вјештаке и захтијева присуство свједока и доказа.

Савјет ће у правилу одлучивати у панелу од седам (7) чланова, састављеном од два члана из Федерације, једном из Републике Српске и четири члана који нису држављани Босне и Херцеговине или сусједних држава. Кад панел донесе одлуку о пријави, Савјет у пуном саставу може да одлучи, на приједлог стране у поступку или Омбудсмена, о ревизији одлуке. Оваква ревизија може да укључи предочење додатних доказа, ако Савјет тако одлучи. У овом Анексу одредбе о Савјету укључују, кад је то адекватно, и панел, за доношење општих правила, прописа и поступака који су у искључивој надлежности Савјета.

Осим у изузетним околностима, у складу са правилима Савјета, саслушања у Савјету ће бити јавна.

Подносиоце пријаве могу у поступку да представљају и заступају адвокати или други представници по њиховом избору, но биће и лично присутни осим ако им изостанак не допусти Савјет због тешкоћа, немогућности или другог оправданог разлога.

Странке се обавезују да доставе све релевантне информације и у потпуности да сарађују са Савјетом.

## Члан 11. Одлуке

1. Након закључења поступка Савјет одмах доноси одлуку која се односи на сљедећа питања:
  - a. указују ли утврђене чињенице на кршење дотичне Странке њених обавеза по овом Споразуму; а ако је тако
  - b. какве кораке ће Странка предузети да исправи такво кршење, укључујући налоге за обустављање и одустајање, новчане накнаде (за материјалну и нематеријалну штету), те привремене мјере.
2. Савјет доноси одлуке већином гласова. Кад је резултат одлуке Савјета у пуном саставу изједначени број гласова, одлучујући глас даје предсједник Савјета.
3. Зависно од поновног испитивања како је предвиђено ставом (2) члана (10), одлуке Савјета су коначне и обавезујуће.
4. Сваки члан (Савјета) има право да изнесе издвојено мишљење о било којем случају.
5. Савјет износи образложење својих одлука. Одлуке се објављују и просљеђују заинтересованим странкама, Високом представнику наведеном у Анексу 10. Општег оквирног споразума, док таква канцеларија постоји, главном секретару Савјета Европе и ОЕБС-у.
6. Странке су дужне у цијелости да проведу одлуке Савјета.

## Члан 12. Правила и прописи

Савјет у складу са овим Споразумом доноси правила и прописе који су потребни за обављање његових функција, укључујући одредбе о прелиминарним саслушањима, хитним одлукама о привременим мјерама, одлукама панела Савјета те ревизији одлука које је донио панел.

## ПОГЛАВЉЕ ТРИ: ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

### Члан 13. Организације које се баве људским правима

Странке су дужне да промовишу и подстичу дјеловање невладиних и међународних организација за заштиту и кампању људских права.

Странке заједнички позивају Комисију УН за људска права, ОЕБС, Високи комесаријат УН за људска права, и друге невладине или регионалне мисије или организације за људска права да пажљиво прате стање људских права у Босни и Херцеговини, укључујући путем оснивања мјесних канцеларија и слања посматрача, извјестилаца или других релевантних лица на сталној основи или на основи слања из мисије у мисију, и да им пружају ефикасну и потпуну помоћ, приступ и олакшице.

Странке су дужне да омогуће потпун и ефикасан приступ невладиним организацијама у сврху истраге и праћења стања људских права у Босни и Херцеговини, те су дужне да се уздрже од спречавања или ометања при обављању тих дужности.

Сва надлежни органи власти у Босни и Херцеговини дужни су сарађивати и омогућити неограничен приступ организацијама наведеним у овом Споразуму; свим међународним механизмима за праћење људских права основаним за Босну и Херцеговину; надзорним органима основаним на основу неког од међународних споразума наведених у Додатку овом Анексу; Међународном суду за ратне злочине на простору бивше Југославије; и свакој другој организацији коју је Савјет безбједности УН овластио мандатом у вези са људским правима или хуманитарним правом.

#### **Члан 14. Пренос одговорности**

Пет година након ступања на снагу овог Споразума одговорности за наставак дјеловања Комисије ваља пренијети са Странака на институције Босне и Херцеговине, уколико се Странке другачије не договоре. У посљедњем случају Комисија треба да настави са радом како је горе предвиђено.

#### **Члан 15. Обавјештења**

Странке су дужне да ефикасно обавијесте о условима овог Споразума цјелокупну Босну и Херцеговину.

#### **Члан 16. Ступање на снагу**

Овај Споразум ступа на снагу потписивањем."

#### **Додатак Анексу 6**

1. 1948. Конвенција о спречавању и кажњавању злочина геноцида
2. 1949. Женевске конвенције И - ИВ о заштити жртава рата, и припадајући Протоколи И - ИИ, 1977. Женева
3. 1950. Европска конвенција о заштити људских права и основних слобода са припадајућим Протоколима
4. 1951. Конвенција о статусу избјеглица са припадајућим Протоколом из 1966.
5. 1957. Конвенција о држављанству удатих жена
6. 1961. Конвенција о смањивању броја лица без држављанства
7. 1965. Међународна конвенција о укидању свих облика расне дискриминације
8. 1966. Међународни пакт о грађанским и политичким правима с припадајућим Факултативним протоколима из 1966. и 1989.
9. 1966. Пакт о економским, социјалним и културним правима
10. 1979. Конвенција о укидању свих облика дискриминације жена
11. 1984. Конвенција против тортуре и других окрутних, нечовјечних и понижавајућих поступака или кажњавања
12. 1987. Европска конвенција против тортуре и нечовјечних или понижавајућих поступака или кажњавања
13. 1989. Конвенција о правима дјетета
14. 1990. Конвенција о правима радника миграната и чланова њихових породица
15. 1992. Европска повеља о регионалним или мањинским језицима
16. 1994. Оквирна конвенција о заштити националних мањина